УДК 82.243
DOI https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.14-1.2

АНОТУВАННЯ ТА РЕФЕРУВАННЯ В ПРАКТИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-НЕФІЛОЛОГІВ

ANNOTATING AND ABSTRACTING IN THE PRACTICE OF TEACHING OF FOREIGN STUDENTS-NON-PHILOLOGISTS

Циганенко В.В.,
orcid.org/0000-0002-5388-3164
старший викладач кафедри гуманітарних наук
Національного фармацевтичного університету

У статті досліджується процес створення вторинних професійно спрямованих матеріалів на прикладі анотацій та рефератів у практиці навчання іноземних студентів-нефілологів російською мовою як іноземною (РМІ).

Підкреслюється необхідність глибокого сприйняття фахових іншомовних первинних текстів з метою їх критичного аналізу і створення логічних і чітко структурованих вторинних висловлювань, що мають відтворювати основний зміст, стилістичні та мовні особливості першоджерела, демонструвати глибину корисного професійного матеріалу.

Розглядається сутність термінів «вторинний текст», «анотація», «реферат» у сучасній методиці навчання РМІ. Першоджерелами на практичних заняттях використовуються тільки автентичні матеріали: навчальні посібники для фармацевтів, науково-популярні і наукові статті з фармацевтичних видань тощо.

Традиційна модель створення вторинних текстів модифікується і стандартизується в рамках відбору та аналітико-синтетичного відтворення конкретної фармацевтично цінної інформації.

Застосовується теоретично обґрунтована та апробована методика диференціального алгоритму читання під час створення анотації та реферату-резюме, що забезпечує поступове виділення та формулювання потрібного викладу, знімає завищений рівень складності матеріалів, заощаджує навчальний час студентів і забезпечує ефективне оволодіння знаннями і вміннями щодо свідомої побудови власних текстів із вживанням відповідних мовних кліше. Доведено ефективність пропонованої методики на просунутому етапі навчання з використанням розробленого комплексу теоретико-практичних засобів навчання (навчально-методичний посібник, запропонований комплекс вправ, методичні коментарі, додаткові матеріали для домашнього/індивідуального завдання/закріплення).

Окрема увага відводиться системі завдань, спрямованих на аналіз жанрових особливостей побудови висловлювань, виділення лексичних одиниць, характерних для наукового стилю мовлення, складання плану-схеми реферату-резюме під час опрацювання фармацевтичного тексту.

Проведене дослідження може бути корисне викладачам немовних вишів, які працюють з іноземними здобувачами вищої освіти подовженого етапу навчання та потребують сформованих вмінь та навичок письмової компресії аутентичних професійно спрямованих матеріалів у вигляді вторинних текстів – анотацій та рефератів.

Ключові слова: глибина тексту, вторинний текст, анотація, реферат-резюме, диференціальний алгоритм читання, мовне кліше.

The article examines the process of creating secondary vocational materials based on annotations and abstracts in the practice of teaching foreign non-philologist students in Russian as a foreign language.

The necessity of deep perception of professional foreign-language primary texts is emphasized in order to critically analyse them and to create logical and clearly structured secondary statements that should reproduce the main content, stylistic and linguistic features of the primary source, demonstrate the depth of useful professional material.

The essence of the terms “secondary text”, “abstract”, “abstract” is considered in the modern methodology of teaching Russian as a foreign language. Only original materials are used as primary sources for practical classes: pharmacist training guides, popular science articles, and pharmaceutical articles, and so on.

The traditional model of creating secondary texts is modified and standardized in the context of the selection, and analytical and synthetic reproduction of specific pharmaceutically valuable information.

The theoretically substantiated and tested technique of differential reading algorithm is used in the creation of abstract and abstract-summary, which provides gradual selection and formulation of the required presentation, reduces the excessive level of complexity of materials, saves students’ learning time and provides effective knowledge and knowledge of constructing your own texts with appropriate language clichés. The effectiveness of the proposed methodology at the advanced stage of training using the developed complex of theoretical and practical training tools (training manual, the proposed set of exercises, methodical comments, additional materials for home/individual tasks/fixing) is proved.

Particular attention is paid to the system of tasks aimed at analysing the genre peculiarities of constructing utterances, the allocation of lexical units, characteristic of the scientific style of speech, drawing up a plan-scheme of abstract-summary in the processing of pharmaceutical text.

The conducted research can be useful for teachers of non-linguistic higher education institutions who work with foreign higher education upper-level students and who need to develop the written and compression skills of authentic professional-oriented materials in the form of secondary texts – summary’s and abstracts.

Key words: depth of text, secondary text, summary, abstract, differential reading algorithm, language cliché.

Постановка проблеми. Іноземний студент, який отримує спеціальні знання іноземною мовою, має також готуватися до самостійної практичної діяльності, обізнаного активного навчання, оскільки йому належить протягом усього життя добувати і переробляти безперервно зростаючий потік інформації. Для успішної реалізації та накопичення наукового потенціалу студенту, що навчається в Україні, а в майбутньому, можливо, вченому, необхідно постійно читати спеціальну літературу іноземними мовами, якими для нього стають українська/російська мови навчання. У практиці сприйняття нових знань студенти стикаються з первинними і вторинними науковими текстами. До первинних наукових текстів відносять: наукову статтю, монографію, тези, курсову роботу, дисертацію. Подібні жанри наукового стилю створюються фахівцями для фахівців, відповідають вимогам логічності та точності, характеризуються абстрагованістю і узагальненістю подачі інформації, їх мова відрізняється суворою термінологічністю, відповідним синтаксисом. Проблемним є той факт, що іноземні студенти часто сприймають досліджуваний матеріал як єдино правильне і достовірне джерело, навіть не замислюючись над тим, про що читають, без глибокого розуміння сенсу. У зв'язку з цим на просунутому етапі навчання посилюється необхідність критичного аналізу іншомовних первинних текстів і створення логічних і чітко структурованих вторинних висловлювань, основний зміст, стилістичні та мовні особливості яких зберігають першоджерело, демонструють глибину корисного професійного матеріалу. Вторинні наукові документи містять уже кінцеві результати аналітико-синтетичної переробки первинних наукових документів. Надалі створюються вторинні тексти та як напрацювання використовуються для написання власних наукових робіт. Недостатня сформованість у іноземних студентів умінь і навичок із продукування певних жанрів вторинних текстів, серед яких особлива увага приділена анотуванню та реферуванню, являє серйозну методичну проблему, пов'язану з необхідністю глибокого сприйняття професійно спрямованої інформації з аутентичних джерел під час проглядово-реферативного читання на просунутому етапі навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теорія створення вторинних текстів розроблялась у методиці викладання іноземної мови А.А. Вейзе, М.В. Вербицькою, О.І. Цибіною, М.І. Четверніною, Н.Л. Журбенко та ін. [1–7]. Під вторинним текстом у цій статті розуміється текст про текст, створений у результаті сприйняття, аналізу та інтерпретації першоджерела для вирішення відповідних спеціальних завдань, отримання відповідних умінь. Такими формами компетенцій у практиці навчання УМІ/РМІ на етапах засвоєння іншомовного тексту є складання плану, тез, конспекту, анотації, рефератів різних типів.

Якщо первинні тексти «відображають результати пізнання реального світу та духовної діяльності людей у вигляді опису фактів, відносин між ними, виявлених закономірностей тощо», то вторинні містять «не тільки інформацію першоджерела… в згорнутому, скороченому та узагальненому вигляді, але й відомості про первинний документ, його форму (тип, вид, рік та місце видання тощо)» [8, с. 15]. На основі первинного тексту за допомогою певних механізмів і за збереження авторської основної думки першоджерела створюється перетворений вторинний текст іншого автора.

Як пише Н.Б. Агранович, «вчений має спочатку отримати огляд усієї спеціальної літератури у сфері своєї діяльності, щоб вибрати і прочитати в оригіналі саме ті тексти, які найбільш актуальні для направлення його досліджень. При цьому опорою йому служать анотації та реферати, які виникають шляхом скорочення і вибірки інформації, що міститься в первинному тексті». Анотацію і реферат дослідниця відносить до ядерної зони «прототипічних вторинних текстів». Анотація складається з первинного тексту, розташовується перед ним, має малий обсяг, тільки вербальні засоби представлення, інформативну ціль, нейтральну передачу змісту, стереотипність макроструктури і лексичного наповнення [9, с. 15].

Анотування і реферування вимагають від референта не тільки сформованих мовних знань, а й спеціальних умінь проводити компресію матеріалу, виділяти головне, не зважати на другорядне. Погоджуємось з думкою дослідника А.А. Вейзе, що «анотація являє собою гранично короткий з усіх можливих виклад первинного документа, що складений у результаті компресії тексту оригіналу і в декількох рядках дає уяву про його тематику», відрізняється лаконічною номінативністю, позначеною професійною спрямованістю, типовим вживанням певних лексичних форм. Разом із вченим визначаємо реферат як «стислий виклад головного змісту первинного документа, який зберігає семантичну цілісність першоджерела і призначений для його заміни з метою економії часу під час читання» [2, с. 102]. Метою реферату є передача в скороченому вигляді основного змісту тексту для отримання повного уявлення про зміст тексту першоджерела.

Постановка завдання. В умовах скорочення аудиторного та розширення позааудиторного часу мовного навчання актуальним *об'єктом дослідження* стає процес створення анотацій та рефератів із використанням автентичних навчальних матеріалів навчальних посібників, науково-популярних і наукових статей з фармацевтичних видань на просунутому етапі навчання (5 семестр) у спеціалізованому вузі. *Предмет дослідження* – методика навчання створення письмових вторинних іншомовних текстів у практиці написання анотацій та рефератів різних типів на практичних заняттях у іноземних студентів-фармацевтів просунутого етапу навчання. *Мета дослідження* – застосування теоретично обґрунтованої та апробованої методики диференціального алгоритму читання під час створення письмових вторинних іншомовних текстів (анотацій та рефератів різних типів) у іноземних студентів-фармацевтів просунутого етапу навчання.

Виклад основного матеріалу. Для розвитку у студентів навичок написання вторинних наукових текстів у вигляді анотації чи реферату на просунутому етапі навчання необхідна комплексна систематична послідовна робота на кожному занятті в системі поетапного засвоєння. На першому етапі студенти знайомляться з відмінностями між цими жанрами: якщо анотація дає уявлення тільки про тему першоджерела і полегшує пошук необхідної інформації із заданого предмета, то характерною рисою реферату є його об'єктивність. Матеріал у рефераті викладається з позицій автора вихідного тексту і не містить ніяких елементів інтерпретації або оцінки [2, с. 102]. Поняття «анотація» (латинське annotatio – зауваження, примітка) зазвичай тлумачиться дослідниками як «коротка, стисла характеристика змісту та перелік основних питань книги, статті, рукопису тощо» [10, с. 166], «гранично стисла характеристика матеріалу, що має суто інформаційне (або довідково-бібліографічне) призначення» [11, с. 2], «стислий виклад джерела з розкриттям його основного змісту з усіх порушених питань, супроводжуване оцінкою й висновками референта» [12, с. 4], «украй стислий з усіх можливих викладів головного змісту першоджерела, що укладене в результаті компресії тексту оригіналу, та який у декількох рядках надає уявлення про його тематику» [2, с. 105]. Процес пошуку і виявлення потрібної за темою інформації передбачає бібліографічний аналіз, без якого неможливий відбір творів друку; не вміючи робити бібліографічні описи та інструкції, не можна побудувати навіть найпростішу схему організації текстової інформації в повідомленні, рефераті і т. д. Анотація має приблизний обсяг 500 друкованих знаків. Методика її складання включає таке:

1. Анотація пишеться своїми словами з позицій референта, який критично переосмислює матеріал, компресує текст оригіналу і в декількох рядках узагальнює і стискає його від третьої особи, гранично коротко викладаючи головний зміст первинного документа, що дає уявлення про його тематику. У тексті анотації на першому плані містяться відомості про автора/-ів первинного документа; предмет, об'єкт.

2. Надається коротка характеристика змісту первинного документа.

3. Пишеться про читацьке призначення первинного документа.

Таким чином, складання анотації розвиває у іноземних студентів-фармацевтів критичне мислення, вміння узагальнювати, аналізувати. Уміло складені анотації дають змогу читачам економити час і здійснювати найбільш свідомий вибір літератури. Деякі з перелічених аспектів можуть бути відсутні, проте їх послідовність в анотації зберігається, вони входять в алгоритм роботи над побудовою цього жанру вторинного наукового тексту. Розглянемо алгоритм роботи над анотацією.

АЛГОРИТМ АНОТУВАННЯ СТАТТІ

1. Назва роботи іноземною мовою.

2. П.І.Б. автора на іноземній мові.

3. Вихідні дані, назва журналу іноземною мовою, рік і номер видання, місце видання, інтервал/кількість сторінок, кількість малюнків, таблиць.

4. Перелік основних проблем, порушених у роботі.

5. Практичне професійне призначення роботи, що анотується.

Після засвоєння алгоритму роботи з анотацією на кожному занятті з мови навчання відводиться достатній час для копіткої роботи з первинними науковими текстами, проведення аналізу їх граматико-стилістичної структури. З позиції фармацевта вправи можуть бути такими:

– Складіть бібліографічну частину анотації.

– Визначте тему і проблему.

– Розбийте текст статті на смислові частини, виділивши інформацію, важливу для характеристики описаного препарату/-ів у зазначеному аспекті/ -ах дії.

– Виділіть у кожній смисловій частині основну інформацію в авторському викладі за механізмом дії застосовуваного лікарського препарату/-ів.

– Сформулюйте основні положення своїми словами.

– Назвіть основні думки, проблеми, ідеї, порушені автором/ами за результатами експерименту щодо застосування препарату, його/їх висновки, пропозиції.

– Визначте значимість роботи та ефективність препарату/-ів.

– Викладіть професійне кваліфікаційне призначення обробленого матеріалу.

Слід зазначити, що реферат має викладати не тільки зміст документа – це більше функція анотації, а лише нову, цінну і корисну інформацію, якої до появи цього документа ще не було в системі відповідної науки, в системі професійного спілкування. Термін «реферат» походить від латинського reffere (повідомляти, сповіщати), під ним розуміють: «модель оригіналу, що пропорційно відображає його складові частини» [13, с. 24], «інтегральну модель первинного документа, в якій інформацію подано в узагальненому вигляді» [14, с. 145], «текст, побудований на основі смислової компресії першоджерела з метою передачі його головного змісту» [2, с. 102], «текст, що точно, але стисло подає зміст будь-якого документа без додаткової інтерпретації або критичних зауважень і без посилання на автора цього тексту» [15, с. 9].

Рекомендації, що стосуються обсягу реферату, коливаються від 200 до 1200 слів у разі скорочення тексту в 3 або 8 і навіть 10 разів. Реферату, що складається з 100–120 слів (7–9 речень), відповідають оптимальні розміри анотації від 40 до 60 слів (3–4 речення).

Під час складання реферату важливо розуміти, що він призначений для ознайомлення читача зі змістом оригіналу та в такий спосіб заміщення його. Це дає змогу заощадити час і робить реферат одним з основних інформативних документів. Широко використовується здатність ключових слів і фрагментів абстрагувати й узагальнювати зміст, у роботі слід керуватися такими правилами: не пов'язувати фрагменти один з одним, форма фіксованого фрагменту може не збігатися з оригіналом; порядок проходження фрагментів довільний: в одному абзаці можна виділяти кілька фрагментів, водночас низка абзаців може не містити жодного. Часто речення реферату монтуються з окремих слів і словосполучень, розкиданих по тексту. При цьому слід завжди пам'ятати про те, що реферат – це самостійний текст зі своєю логікою викладу. Тому монтаж нових висловлювань з ключових фрагментів оригіналу нерідко пов'язаний зі зміною функціональної перспективи уривку, що скорочується. Власна логіка викладу в рефераті часто вимагає також введення сполучних перехідних елементів, що дають змогу забезпечити зв'язність нового тексту та об'єднати запозичені фрагменти в новий цілісний твір.

Реферування розглядається в сучасній методиці як діяльність, що має високий контролюючий потенціал. Володіння технікою реферування – це показник сформованості умінь зрілого читання. Досить швидка переробка смислової інформації першоджерела свідчить про рівень володіння мовою, що вивчається. Самостійну роботу зі складання реферату слід розглядати як зворотний зв'язок, усвідомлення якого студентом у такому разі і становить суть самоконтролю [3, с. 103].

А.А. Вейзе розробив чітку послідовність дій під час складання реферату: 1. Дія з виділення ключових фрагментів. 2. Дія з аналізу логічної структури вихідного тексту. 3. Дія з перегрупування фрагментів і складання логічного плану тексту. Процедура складання плану полягає в підсумовуванні сенсу виділених зв'язок абзаців у вигляді узагальнюючих формулювань. Найчастіше узагальнюючі формулювання знаходять вираз у номінативних словосполученнях, але цілком доречні і констатуючі речення. 4. Дія за станом і редагуванням тексту реферату. Як було вже сказано, реферат будується на матеріалі ключових фрагментів. Деякі з них запозичуються з оригіналу без змін. З іншого боку, використання того чи іншого речення чи словосполучення з першоджерела може спричинити необхідність його трансформації [2, с. 109].

Розглянемо *алгоритм роботи над рефератом*.

АЛГОРИТМ РЕФЕРУВАННЯ СТАТТІ

1. Перегляд тексту та ознайомлення із його загальним змістом.

2. Більш уважне читання тексту, визначення значення незнайомих слів за контекстом або словником.

3. Змістовий аналіз тексту, виділення ключових фрагментів і розподіл матеріалу статті на 3 групи за ступенем важливості.

4. Ключові фрагменти. Виділення найбільш важливих повідомлень, що вимагають повного і точного відображення в рефераті.

5. Другорядна інформація, що передана в скороченому вигляді.

6. Малозначима інформація, яку можна опустити.

7. Організація відібраного матеріалу (логічний план), мовна обробка і виклад.

Окрема увага відводиться системі завдань, спрямованих на аналіз жанрових особливостей побудови висловлювань, виділення лексичних одиниць, характерних для наукового стилю

мовлення, складання плану тексту реферату. Наведемо приклад логічного плану-схеми для складання реферату-резюме з фармацевтичної статті в профільному журналі російською мовою навчання:

План-схема реферату-резюме:

I. *Вводная часть* (библиографическое описание: автор/-ы, название, выходные данные).

II. Основная часть

1. Введение

а) *Тема статьи* (указывается общая тема источника, фармацевтический препарат выбора автора/-ов).

б) *Проблема* (указывается вопрос, решаемый автором/-ами с помощью этого препарата; следует указывать патологии/заболевания, а не симптомы).

в) *Композиция* (указывается количество и наименования структурных частей источника).

г) *Наличие иллюстративного материала* (отмечается наличие иллюстраций, рисунков, таблиц, графиков и других наглядных материалов).

2. *Основное содержание*

а) *Объект и предмет исследования* (указываются вещества, препараты для лечения заболевания/-й и т.п., которые будут анализироваться в реферате).

б) *Методы проведения исследования* (указывается методика, принятая автором/-ами при проведении исследований, называются статистические методы исследований, данные по экспериментальному применению препарата выбора в стационаре, проведенные наблюдения, измерения и т.д.).

в) *Результаты исследования* (указываются реальные результаты, полученные при экспериментальном применении препарата выбора со ссылкой на цифровые данные, таблицы и т.д.).

III. *Заключение*

а) *Выводы* (перечисляются заключения, оценки, сделанные в работе автором/-ами по эффективности описанного препарата в данном аспекте лечения).

б) *Адресация* (указывается область применения прочитанной информации, практического использования полученных результатов в работе специалистов медицины и фармации, а также при обучении студентов профильных вузов).

Не менш ефективним є комплекс вправ на виявлення особливостей і змісту форми і жанру того чи іншого наукового тексту, характеристику їх переваг і недоліків. Студенти мають бачити стилістичні та жанрові помилки в наукових текстах. Тому буде доцільно пропонувати їм вправи на редагування текстів із зазначенням та виправленням помилок. Після теоретичної підготовки можна переходити до вправ, спрямованих на тренування побудови різних форм вторинних висловлювань. Однією з основних проблем, з якою стикаються студенти під час написання вторинних наукових текстів, – це трансформація тексту оригіналу. Часто студенти не можуть виділити основну думку в тексті, абзаці, реченні, в результаті неправильно структурують письмове висловлювання. У цій ситуації слід переробити фразу для переходу до осмисленого викладу фактів тексту першоджерела від імені нового учасника. Переробка фрази здійснюється за допомогою синонімічних еквівалентів, шляхом зміни граматичних конструкцій, виділенням головного без другорядного, об'єднанням декількох речень в одне зв'язне ціле, спрощенням складних конструкцій і фраз з метою полегшення сприйняття. Порушення стилістики висловлювання є ще однією проблемою під час створення вторинних наукових текстів і призводить до спотворення первісного комунікативного завдання. Тут необхідно домогтися, щоб студенти добре розбиралися в особливостях наукового стилю, користувалися необхідною лексикою, знали основні канони створення різних жанрів вторинних наукових висловлювань.

Наведемо приклади *деяких практичних завдань* для роботи зі смисловим змістом прочитаного оригінального тексту з метою реферування: 1. Знайдіть у кожному абзаці основну і допоміжну інформацію. Підкресліть основну інформацію. 2. Знайдіть конкретизуючу інформацію. Визначте, чи можна скоротити текст. 3. Знайдіть ілюструючу інформацію. Надайте варіанти її скорочення в тексті. 4. Знайдіть у тексті оціночну інформацію. Визначте її значущість для передачі основної інформації тексту. 5. Використовуючи дієприслівникові і прислівникові звороти, скоротіть речення. 6. Дайте відповідь на питання. Проведіть можливі скорочення. 7. Складіть реферат статті за схемою. 8. Виразіть свою оцінку проблеми, що розглядається в статті. 9. Ознайомтесь із прикладом інформативного реферату. Зверніть увагу на зміст, структуру і мовні засоби його оформлення.

Оскільки витяг нової інформації про прочитане – це основна мета письмової компресивної діяльності, для оптимізації складання анотації або реферату-резюме на мовних заняттях з іноземними студентами-фармацевтами також практикується диференційний алгоритм читання в роботі з текстом: 1) у кожному абзаці виділити ключові слова; 2) визначити тему тексту; 3) скласти план

по абзацах з опорою на ключові слова; в анотації це номінативний план; у рефераті – речення з предикаціями. Отриманий план характеризує проблеми, розглянуті в тексті. Сукупність проблем тексту становлять проблематику тексту; 4) скласти текст анотації або реферату, перерахувавши в основній частині всі пункти складеного плану (тобто його проблематику) [16, с. 56–57].

Висновки. Процес виділення опорних слів у кожному аналізованому тексті включає в себе кілька етапів. Більш того, у разі породження різних форм вторинних наукових висловлювань слід зберігати їх жанрово-стилістичну ідентичність, тільки в цьому разі комунікативна задача буде реалізована повною мірою, висловлювання буде зрозуміле адресату. Правильно складений вторинний науковий текст може стати основою для створення авторських первинних текстів: статей, монографій, звітів і т. ін.

Специфіка використання ресурсів автентичних фармацевтичних текстів періодичних видань зумовлює необхідність перегляду змісту навчання, методів навчання, системи засобів навчання під час створення письмових вторинних іншомовних текстів на їх основі.

У виданому на кафедрі гуманітарних наук Національного фармацевтичного університету Посібнику [17] розроблено комплекс теоретичних коментарів і практичних завдань для формування професійно орієнтованих інформаційно-аналітичних умінь під час створення письмових вторинних іншомовних текстів (анотацій та рефератів різних типів тощо) на основі автентичних першоджерел фармацевтичного характеру різних жанрів (наукові статті з періодичних видань, розділи підручників з фахових дисциплін, науково-популярні статті з газет та ін.) протягом просунутого етапу навчання на прикладі російської мови.

Традиційна модель створення вторинних текстів (анотацій, рефератів) модифікована і стандартизована в рамках відбору та аналітико-синтетичного відтворення конкретної фармацевтично цінної інформації, схема диференційованого читання забезпечує свідоме поступове виділення потрібного викладу, знімає завищений рівень складності матеріалів, заощаджує навчальний час студентів і забезпечує ефективне оволодіння знаннями і вміннями, що стосуються свідомої побудови текстів із застосуванням відповідних мовних кліше (див. Додаток у Посібнику).

Стандартизоване складання анотацій та рефератів різних типів із використанням розробленого комплексу теоретико-практичних засобів навчання (навчально-методичний посібник, запропонований комплекс вправ, методичні коментарі, додаткові матеріали для домашнього/індивідуального завдання/закріплення) підтвердило ефективність пропонованої методики в Посібнику, в результаті якої більшість студентів продовжать успішне отримання навчальних послуг після завершення академічних годин мовної підготовки.

Завдання на анотування та реферування неадаптованих спеціальних текстів з періодичних видань, що містяться в Посібнику, поступово готують іноземних студентів 3 курсу до поточного та підсумкового модульних контролів та дифзаліку в Національному фармацевтичному університеті, дозволяючи раціонально підходити до процесу читання, розвиваючи систему зворотного зв'язку і самоконтролю, формуючи навички та вміння зрілого читання для добування наукової інформації з оригінальної літератури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вейзе А.А., Чиркова Н.В. Реферирование технических текстов. Минск, 1983. 137 с.

2. Вейзе А.А. Чтение, реферирование и аннотирование иностранного текста. Москва : Высшая школа, 1985. 127с.

3. Вейзе А.А. Теория и практика порождения вторичного текста в курсе вузовского обучения иностранным языкам : дис. д-ра пед. наук : 13.00.02. Минск, 1993. 434 с.

4. Вербицкая М.В. Теория вторичных текстов : дис. д-ра фил. наук : 10.02.04. Москва, 2000. 312 с.

5. Цибина О.И. Обучение реферированию и аннотированию иноязычной литературы в неязыковом вузе : дис. … канд. пед. наук : 13.00.02. Москва, 2000. 190 с.

6. Четвернина М.М. Методика обучения учащихся старших классов созданию вторичных текстов на материале аутентичной информации Интернета (на материале английского языка) : дис. … канд. пед. наук : 13.00.02. Москва, 2003. 189 с.

7. Журбенко Н.Л. Методика обучения созданию письменных вторичных иноязычных текстов на основе ресурсов Интернета (на материале английского языка) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Москва, 2008. 26 с.

8. Леонов В.П. Реферирование и аннотирование научно-технической литературы. Новосибирск : Наука, 1986.176 с.

9. Агранович Н.Б. Вторичные тексты в коммуникативно-когнитивном аспекте : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19. Москва, 2006. 23 с.

10. Блюменау Д.И. Проблемы свертывания научной информации. Ленинград : Наука, 1982. 166 с.

11. Ковальчук Т.И. Лингвистические характеристики реферативного жанра и обучающий потенциал реферирования. Київ : Наукова думка, 1980.

27 с.

12. Новиков А.И., Нестерова Н.М. Реферативный перевод научно-технических текстов. Москва : Наука, 1991. 149 с.

13. Жолкова А.И. К вопросу о реферировании научно-технической периодики. *Реферативный журнал ВИНИТИ/НТИ. Сер. 1*. 1970. № 5. С. 24–25.

14. Князева Е.Г., Нелюбин Л.Л. Обучение реферированию как речемыслительной деятельности. Переводоведческая лингводидактика : учебно-методическое пособие. 3-е изд., перераб. и доп. Москва : Флинта-Наука, 2009. С. 142–151.

15. Черный А.И. Подготовка баз данных и информационных изданий по естественным и техническим наукам: современный взгляд и перспективы. *Междунар. форум по информ*. 2000. № 2. С. 3–12.

16. Речевая коммуникация / О.Я. Гойхман, Т.М. Надеина и др. ; под ред. О.Я. Гойхмана. Москва : ИНФРА-М, 2003. 272 с.

17. Пособие по научному стилю речи для иностранных студентов 3–4 курсов медико-фармацевтического профиля / Н.Н. Филянина, В.В. Цыганенко, и др. Харьков : НФаУ, 2011. 424 с.